

STUDENTI KRSTARILI EVROPOM: Kada vam putovanje promijeni život

Ono što kažu da je Pariz uvijek dobra ideja – istina je! Tamo se ne možete osjećati loše. Čak ni kad platite dvije kafe 13 eura. To nije obični espresso, to je kafa s pogledom na Ajfelov toranj...

NOVOSTI

OKTOBAR 2017. • BROJ 3. IZDANJE I. • www.untz.ba

©MEDIA CENTAR. 2017.

UNIVERZITETA U TUZLI

STR. 6 | INTERVJU

Prof.dr. Nermina Hadžigrahić, rektorica Univerzitetu u Tuzli:

Moramo mijenjati studijske planove i programe

Ne mislim da ćemo mi u narednih godinu dana otvoriti sve te fakultete o kojima govorimo, ali jednostavno trebamo krenuti sa onim što smatramo da je najizvodljivije kada je u pitanju i prostor i kadar i za čime trenutno postoji neka potreba na tržištu. Moramo mijenjati studijske planove i programe jer nam se često spočitava da imamo premalo prakse, a previše teorije. Praksa je ono što našim studentima trebamo pružiti, a to ćemo

postići kroz bolji kvalitet u samoj nastavi. Također, mislim da bismo trebali razmišljati i otvaranju nekih studijskih programa na engleskom jeziku. Mislim da je to nešto što se može izvesti.

Evo, recimo Medicinski fakultet u Sarajevu već dvije godine ima studij na engleskom jeziku, što se pokazalo jako dobro, za šta studenti plaćaju školarinu, a i interes za to postoji.

STR.3 | TEME

PREMIJER I MINISTRI U REKTORATU UNIVERZITETA:

BEZUSLOVNA PODRŠKA VLADE TK RAZVOJU UNIVERZITETA U TUZLI

STR.3 | TEME

ISKUSTVA SA RAZMJENE:

Dženana Bajrić magistrira u Dubaiju

Uvodnik

Želimo vam uspjeh u novoj akademskoj godini

Kao starija kolegica, poželjet ću bruošima dobrodošlicu na Univerzitet u Tuzli i u jedno novo, ali i sasvim sigurno zanimljivo poglavlje u njihovim životima. Ostalim kolegicama i kolegama, ali i našim uvažanim profesorima i profesorima, te asistenticama i asistentima želim mnogo uspjeha u akademskoj 2017/18 godini i da mnogo znanja cirkuliše učionicama i amfiteatrima starih, novih i obnovljenih objekata UNTZ-a.

U ovu akademsku godinu ulazim kao student završne godine na Odsjeku za žurnalistiku. Još godinu dana nosim ovo studentsko „zvanje“ i onda treba zakoračiti u realni svijet. Svijet u kome mi predstoji lavovska borba za moje mjesto pod suncem. Možda je previše optimistično ovo što ću reći, neki će me sigurno dočekati s podsmijehom, ali ja se uopšte ne bojim te borbe. A znate li zašto? Zato što sam svoje studijske godine iskoristila na najbolji mogući način – upijala sve znanje koje su nam naši nastavnici pružili, radila na svojim vještinama, nisam se prepustila mogućnosti da me ludo tržište rada sutra pojede. Imam još jednu godinu i jedva čekam da zgrabim sve što mi nosi.

vam čaša bude napola puna, a ne napola prazna, sigurna sam da ćete prepoznati svoje prilike da rastete i napredujete, ali i da ćete sami stvoriti neke od njih.

Novu akademsku godinu startamo s novom rektoricom na čelu Univerziteta. Uzet ću za pravo da kažem da očekujem od profesorice Hadžigrahić čvrstu ruku i pozitivne promjene, jer mislim da ona to može i umije. Od ovog oktobra na raspolaganju su nam i renovirani prostorni resursi. Naše studentice i studenti su u zadnje vrijeme dio velikih i važnih projekata u BiH, ali i van granica naše države. O uspjesima naših alumnija da i ne govorim.

Pokazali smo, drage kolegice i kolege, da se može. Da mi možemo! Hajde da tako i nastavimo! Radi nas, prije svega. Budimo primjer mladim generacijama koje tek donose životne odluke i biraju profesiju. Pojedinac po pojedinac – čitava armija studenata koji mogu, žele i hoće!

Hajde da naša misija ove akademske godine bude da postanemo i ostanemo razlog zbog kojeg će naši profesori biti ponosni na nas i zbog kojeg će oni

Hajde da naša misija ove akademske godine bude da postanemo i ostanemo razlog zbog kojeg će naši profesori biti ponosni na nas i zbog kojeg će oni koji ne rade svoj posao kako bi trebali biti posramljeni! Univerzitet je tu radi nas, vrijeme je da to iskoristimo!

A to može i svako od vas, drage kolegice i kolege! Na predavanju i vježbi idite radi sebe, a ne radi plusa u evidenciji kod asistenta. Slušajte pažljivo šta vaši profesori pričaju, jer među njima ima jako pametnih i inspirativnih ljudi. Uхватite se onoga što vam najbolje „leži“ i ne popuštajte, ma koliko vam drugi govorili da od toga nema hljeba!

Ne želim idealizirati našu studentsku zbilju na UNTZ. Budimo realni, nije sve savršeno, ali nije sve ni trulo. Ako

koji ne rade svoj posao kako bi trebali biti posramljeni! Univerzitet je tu radi nas, vrijeme je da to iskoristimo!

Sigurno je da nova akademska godina nosi sa sobom nove izazove i nova očekivanja. U vremenima kada je toliko neizvjesnosti i pitanja vezanih za perspektive mladih ljudi u Bosni i Hercegovini i kada se svakodnevno susrećemo sa novim problemima, trebamo se podsjetiti da je naša budućnost samo u našim rukama. Sretno nam u svim našim naumima!

Damira Ibranović, studentica četvrtre godine Odsjeka za žurnalistiku Univerziteta u Tuzli

Univerzitet ugostio “I Tuzlanske dane psihologije”

U organizaciji Društva psihologa Federacije Bosne i Hercegovine - Podružnica Tuzla, Filozofskog fakulteta u Tuzli, JU Odogojni centar TK i UG Fenix Tuzla realizovana je manifestacija “I Tuzlanski dani psihologije”. Aktivnosti u sklopu manifestacije su realizovane u periodu od 4. do 6. oktobra 2017. godine u prostorijama organizatora. Manifestacija je svečano otvorena na Filozofskom fakultetu u Tuzli prigodnim obraćanjem prof.dr. Elvise Varde, predsjednika Izvršnog odbora podružnice Tuzla i prof.dr. Nihade Delibegović Džanić, dekanice Filozofskog fakulteta u Tuzli.

Manifestacija je zamišljena kao jedan od načina da se psihologija kao nauka i struka približi široj društvenoj zajednici, kroz prezentaciju sadržaja koji bi svojom formom zainteresovali javnost i time učinili prepoznatljivim rad psihologa. Dodatni značaj manifestaciji daje činjenica da se 10. oktobar obilježava kao Svjetski dan mentalnog zdravlja.

Program manifestacije tokom trodnevnih aktivnosti je obuhvatio projekciju dokumentarnog filma, izložbu likovnih radova, stručna predavanja, besplatno testiranje inteligencije za zainteresovane i promociju knjige. Najveću pažnju su izazvale radionice koje su ponudile teme aktuelne u našem vremenu. Šta je to stres i kako se nositi s njim, na koji način možemo definirati sreću i kako je ostvariti, te kako raditi sa osobama koje pokazuju disfunkcionalno ponašanje. Sve teme iz programa manifestacije su naišle na izuzetno vidljiv interes učesnika.

I Tuzlanski dani psihologije su završeni 06. oktobra promocijom knjige «Psihologija menadžmenta u tranziciji», autora prof.dr. Elvise Varde. Tom prilikom je mr.sc. Mitra Mirković Hajduković, predsjednica DPFBIH-podružnice Tuzla, rezimirala rad u prethodna tri dana, ocijenivši ga izuzetno uspješnim iskazujući vjerovanje da će ova manifestacije prerasti u tradicionalnu.

Nermina Hadžigrahić nova rektorica Univerziteta u Tuzli

NEDIM SELIMOVIĆ

e-mail: nedim.selimovic@student.ff.untz.ba

U novu akademsku godinu Univerzitet u Tuzli je ušao izborom prof.dr. Nermine Hadžigrahić, redovne profesorice na Medicinskom fakultetu, na poziciju rektorice Univerziteta u Tuzli na mandat od četiri godine. “Sigurna sam da iskrenim i predanim radom, un-

apredjenjem nastavnih kurikuluma, bavljenjem naučno – istraživačkim radom i razvojem međunarodne saradnje akademskoj zajednici možemo vratiti dignitet koji zaslužuje. Univerzitet koji ima tradiciju dugu 41 godinu u kojoj su utkane najbolje namjere naših akademskih radnika je njegova najveća snaga, uz nastavnike, saradnike ali i studente zbog kojih i postojimo. Kako bi očuvali vodeću poziciju našeg Univerziteta na ovom prostoru, potrebno je da popravimo što je loše i unaprijedimo ono što je dobro. Uvjerena sam da zajedničkim radom možemo učiniti Univerzitet u Tuzli boljim i jačim”, rekla je nakon izbora Rektorica Hadžigrahić.

Prof.dr Nermina Hadžigrahić završila je Medicinski fakultet u Tuzli 1987. godine, a zvanje doktora nauka stekla je 2004. godine. Tokom svog rada obnašala je brojne dužnosti, među kojima je bitno izdvojiti pozicije direktorice Klinike za kožne bolesti Univerzitetskog kliničkog centra Tuzla, ministricе zdravstva Tuzlanskog kantona, načelnice Klinike za kožne bolesti UKC-a Tuzla, a od 2016. godine obavljala je funkciju dekanice Medicinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli.

IMPRESSUM
NOVOSTI Univerziteta u Tuzli

elektronsko izdanje

IZDAVAČ
Univerzitet u Tuzli

ADRESA
Tihomila Markovića br. 1, 75000 Tuzla,
BiH

web: www.untz.ba

e-mail: redakcija.novosti@untz.ba

UREDNIČKI KOLEGIJ

Prof. dr. Enes Osmančević, doc. dr. Mirza Mehmedović, doc. dr. Šejn Husejnfendić, doc. dr. Mirza Mahmutović

STUDENTI SARADNICI

Tahir Žustra, Damira Ibranović, Amra Kamberović, Nedim Selimović, Amila Rahmanović, Azur Delić, Melisa Klimentić.

SARADNICE

Lejla Ilić, Mirela Delić

LEKTOR

prof.dr. Sead Nazibegović

FOTOGRAFIJA

Mr. sc. Amra Pezić

DTP

Rešad Grbović

VODITELJ MEDIA CENTRA

Prof. dr. Enes Osmančević

PREMIJER I MINISTRI U REKTORATU UNIVERZITETA:

BEZUSLOVNA PODRŠKA
VLADE TK RAZVOJU
UNIVERZITETA U TUZLI

Izvor: Rektorat

Menadžment Univerziteta u Tuzli susreo se početkom nove akademske godine s premijerom TK Begom Gutićem, ministrom obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zlatanom Muratovićem i ministrom finansija Jakubom Suljkanovićem. Tema razgovora, između ostalog, bilo je početak akademske 2017/2018. godine i unaprijeđenja rada Univerziteta u Tuzli.

Rektorica Univerziteta u Tuzli prof.dr. Nermina Hadžigrahić kazala je da Univerzitet u akademskoj 2017/2018. godini upisuje značajan broj studenata, ali koji je manji od planiranog. „Upis manjeg broja studenata nam je podstrek da u narednom periodu radimo na osavremenjavanju naših nastavnih planova i programa te da u skladu sa zaključcima Skupštine TK krenemo u izradu elaborata o opravdanosti osnivanja novih studijskih programa, odsjeka i fakulteta, kao što su poljoprivred-

ni, tekstilni, turizam, diplomatija i međunarodni odnosi, stomatologija i slično. Naša tendencija je da pokrenemo što više naučno-istraživački rad i da uz saglasnost Vlade TK krenemo u osnivanje naučno-istraživačkih centara i instituta u okviru Univerziteta, ali i da isto tako radimo i na nekim drugim projektima, kao što su projekti cjeloživotnog učenja, da ne budemo bazirani samo na završenim srednjoškolicima, nego savremeni koncept jeste koncept učenja tokom cijelog života i to je nešto na čemu svakako trebamo raditi“, zaključila je Rektorica.

Premijer TK Bego Gutić čestitao je početak akademske 2017/2018. godine i akademskoj zajednici uputio čestitke zbog zrelosti i demokratske atmosfere koja je pokazana u procesu izbora rektora.

„Rektorica i Univerzitet imaju jasnu i nedvosmisleno podršku Vlade TK i drago mi je da danas sa Rektoricom i dekanima fakulteta/Akademije mogu razgovarati i otvor-

iti pitanja koja je potrebno završiti s naše strane s ciljem razvoja Univerziteta. Mi kao Vlada TK nećemo dozvoliti bilo kakvo miješanje politike u upravljanje Univerzitetom i procesima na njemu, o bilo kojoj se političkoj opciji radilo. Uspisna politika u narednom periodu mora biti u skladu s potrebama tržišta rada, moramo se okrenuti prema tehničkim naukama, prema novim studijskim programima i otvaranju novih fakulteta.

Što se tiče materijalnih pretpostavki za rad Univerziteta možemo kazati da smo na solidnom nivou osigurali da Univerzitet normalno funkcioniše.

Dogovor s Turskom upravom za međunarodnu saradnju i razvoj – TIKA za rekonstrukciju objekata KN-21 u Kampusu Univerziteta u Tuzli je prekinut, upravo na Univerzitetu. Međutim, rektorica Hadžigrahić je već razgovarala s direktorom TIKE i Vlada TK daje punu podršku nastavku projekta rekonstrukcije koji bi trebao biti započeo 2018. godine“, kazao je premijer Gutić istaknuvši da od Univerziteta u Tuzli očekujem saradnju i zajednički rad na razvoju i unapređenju Univerziteta.

Dekani su se složili, ali i glasno kazali da je podrška Vlade Univerzitetu i praktično vidljiva, te i sami predložili nove projekte čijom bi se realizacijom osavremenili uslovi rada na fakultetima. Vlada TK će, u skladu sa mogućnostima, imati sluha za realizaciju tih projekata, ali je obnova Kampusa strateško opredjeljenje vlasti, jer će se implementacijom ovog projekta riješiti većina problema svih fakulteta Univerziteta u Tuzli.

Optimistični stavovi Vlade TK i menadžmenta Univerziteta FOTO: AMRA PEZIĆ

Studenti iz Zagreba
na praksi u Tuzli

Studenti i nastavnici Rudarsko geološko naftnog fakulteta iz Zagreba obavili su sedmodnevnu stručnu praksu u rudnicima i površinskim kopovima Tuzlanskog kantona. Domaćini su im bili nastavnici Rudarsko geološko građevinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli, dekan – prof. dr. Kemal Gutić, prof.dr. Eldar Husejnagić, prof.dr. Elvir Babajić i viši asistent Nikica Vidović.

Studenti RGN iz Zagreba obišli su rudnike i površinske kopove Tetima, Durdevik, Kladanj, Banovići.

Stručna praksa realizirana je na osnovu sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji između Univerziteta u Tuzli i Sveučilišta u Zagrebu.

Filozofski fakultet dobio
suvremenu laboratoriju za
translatologiju

U okviru projekta „Opremanje i uređenje Laboratorije za translatologiju“ Odsjek za engleski jezik i književnost instalirao je laboratoriju za translatologiju, koja se u osnovi sastoji od prevodilačke kabine i prateće opreme. Oprema koja je uspješno instalirana u prostorijama Filozofskog fakulteta koristit će se u naučno-istraživačke svrhe.

Odsjeci Filozofskog fakulteta za strane jezike, a posebno Odsjek za engleski jezik i književnost, ima pored nastave na I ciklusu studija, organiziranu nastavu na II ciklusu a od akademske 2013/14.godine nastavu na master studiju Prevođenje engleskog jezika. Bitno je napomenuti da su predmeti iz oblasti translatologije posebno zastupljeni na višim godinama I ciklusa studija u okviru predmeta Savremeni engleski jezik 5-8, Uvod u književno prevođenje i Uvod u teoriju prevođenja I i 2.

Nabavkom opreme odgovorilo se na sve izraženije potrebe društva u Bosni i Hercegovini za stručnjacima u oblasti translatologije, stvoreni su uslovi za naučno-istraživački rad koji će omogućiti kontinuirano profesionalno obrazovanje i profiliranje stručnjaka koji će naći svoje mjesto u jezičnoj industriji.

Upotreba instalirane prevodilačke kabine će sasvim izvjesno poboljšati našu kompetentnost i kompetitivnost u naučno-istraživačkom procesu i otvoriti mogućnost našim studentima da stiču znanja i razvijaju vještine i sposobnosti u okviru nastave na našem fakultetu i u svijetu jezične industrije.

ISKUSTVA SA RAZMJENE:

Dženana Bajrić magistrira u Dubaiju

AZUR DELIĆ

e-mail: azur.delic@student.ff.untz.ba

Mali broj studenata iz BiH odlučuje se za avanturu akademske razmjene na stranim univerzitetima. Dženana Bajrić je jedna od odvažnih studenata koji svoj talenat bruse u drugoj zemlji. Ona je završila Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli kao jedna od najboljih studentica u klasi, a na drugoj godini studija jedan semestar je provela u Rusiji. Trenutno je na master studiju u Dubaiju.

Sve je počelo kada je RGGF napravio saradnju s NIS-om (Naftna Industrija Srbije) i Gazprom-om, pa se pojavila mogućnost da pošalju nekoliko studenata na razmjenu.

„Za mene lično to je bio izazov, druga godina studija, volim da putujem, a put u Rusiju je nešto što se ne pruža svaki dan, i povrh svega toga privlačila me ideja da u budućnosti radim u naftnoj industriji, a tamo je

edukacija za tu branšu na zavidnom nivou,“ kaže Dženana.

Trenutno je na master studiju u Dubaiju - do te ideje je došla istražujući sama: „Za to nisam mogla da očekujem novac od roditelja i za dobijanje stipendije trebala mi je „jaka“ preporuka s Univerziteta, i ovim putem bih se zahvalila prof. Elviru Babajiću na ukazanoj podršci. Također, želim da istaknem zbog mladih koji ovo čitaju da sam aplicirala za više opcija i stipendija i nije svaki ishod bio onakav kakav ja želim, ali to ne znači da je svijetu došao kraj.“

Dženanino polje istraživanja su dijamanti, od najosnovnijih stvari i teorije, do njihove obrade i prodaje, kako pojedinačno tako i u nakitu.

„Da bih diplomirala trebam objединiti 4 sfere, znati obraditi (isjeći), pogledati čistoću, procijeniti boju, izračunati karat i ukupnu vrijednost u skladu sa trenutnim stanjem berze,“ prepričava Dženana.

Mali broj mladih se odlučuje nastaviti obrazovanje van BiH, a Dženana smatra i poručuje mladima da trebaju promijeniti način razmišljanja. „Razne države nude dosta mogućnosti, činjenica jeste da to ne možete vidjeti iz Bosne, ali moja „sreća“ je što sam već na drugoj godini studija spoznala da ljudi iz nekih država za koje mi mislimo da su džungle, studiraju u metropolama pomoću stipendija. Samo razmislite, kad prihvataju njihove diplome, mogu i bosansku, i hoće. Strah razumijem, to je normalno, ali realno opravdanje nije, ono što sigurno fali mladima jeste samopouzdanje i spoznaja da npr. engleski jezik i bilo koji strani jezik nije neko mudro slovo i da u svijetu ljudi puno gore i čudnijim akcentima pričaju te iste jezike, a mi Bosanci mislimo da nam treba vrhunska diploma i perfektan izgovor da se ne bismo „osramotili“ i da bismo uspjeli, što nije tačno,“ poručuje Dženana, te nastavlja: „Svaki student, s naših prostora

treba da zna da mi Balkanci imamo ogromnu vrijednost, sposobnost i IQ, te nam treba samo pokazati mogućnost gdje to iskoristiti i u šta da se usmjeriti. Moje mišljenje, svakako, jeste da se vrijedi odlučiti za to, jer s tim automatski skidate ograničenja i limite svojih vidika i mogućnosti. Ne kažem da se iz Bosne treba „bježati“, ali kažem da treba vidjeti svijet, naći

sebe i onda odlučiti gdje da gradite svoju budućnost.“

Njen motiv su njene želje, snovi i misao o budućnosti nje i njenog brata, a sebe za deset godina vidi kao: „ponosnu majku i dobru suprugu, a što se karijere tiče vidjet ćemo šta Onaj gore omogućiti da ostvarim do tad,“ zaključuje.

UNIVERZITET U TUZLI NASTAVIO SARADNJU SA MINISTARSTVOM SIGURNOSTI BIH

NATO vježba: studenti novinarstva izvještavali sa kriznih područja

Tahir Žustra

e-mail: tahir.zustra@student.ff.untz.ba

NATO vježba koja je krajem septembra održana u Tuzli, pored okupljanja delegacija iz više od trideset zemalja svijeta, najrazličitijih službi civilne zaštite sa svih nivoa, poslužila je i kao sjajan poligon za pretvaranje teorije u praksu studenata iz Sarajeva, Mostara i Banje Luke, te najvećeg broja onih iz Tuzle. Upravo studenti novinarstva, komunikologije i kriminalistike tokom vježbe činili su simulacijski medijski tim koji je podijeljen u tri grupe izvještavao sa svih „pogođenih“ područja u Tuzlanskom kantonu.

Velika prirodna katastrofa koja je po simulacijskom scenariju „pogodila“ područje Tuzlanskog kantona, mobilizirala je 1.200 spasilaca iz 34 zemlje koji su se na desetak različitih lokacija susretali sa mrtvim i povrijeđenim ljudima, fatalnim saobraćajnim nesrećama, urušavanjem zgrada, detonacijama, eksplozijama

i čime sve ne. S druge strane, deset studenata Odsjeka za žurnalistiku Univerziteta u Tuzli dobilo je priliku da uz britanske, rumunjske, njemačke i albanske stručnjake iz oblasti kriznog izvještavanja, izvještavanja posredstvom socijanih mreža i ekspresnog prikupljanja informacija koje drugima mogu spasiti život, rade kao novinari i u domenu svoje struke pomognu stanovništvu, žrtvama ali i samim spasiocima.

Višednevna NATO vježba pokazala je koliko je Bosna i Hercegovina spremna odgovoriti u smislu odbrane u slučaju prirodnih katastrofa, a kojima je ovdajšnje stanovništvo svjedočilo 2014. godine.

Studenti su u okviru svojih zadataka, pored dvodnevne teorijske obuke, dobili priliku direktno na terenu prikupljati, procesuirati i prosljeđivati informacije do kojih su dolazili kao novinari najrazličitijih medijskih grupacija – od lokalnog, nacionalnog i međunarodnog nivoa izvještavanja.

Ministar sigurnosti BiH Dragan Mektić obišao je bazu, pozdravio učesnike vježbe i poelio sretan rad svim akterima ovog izuzetno bitnog događaja za Bosnu i Hercegovinu.

Autentične scene na različitim dijelovima Tuzlanskog kantona oprinijele su da vježba bude još ozbiljnija i kvalitetnija.

NATO vježba je otvorena u bazi koja je bila uspostavljena u Kampusu Univerziteta u Tuzli. Otvorena je simulacijom evakuacije nastradalih osoba u saobraćajnoj nesreći na nepristupačnom i miniranom području.

Studenti druge, treće i četvrte godine studijskog odsjeka Žurnalistika spremno su odgovorili svim zadacima koji su se pred njima našli.

Studenti su imali priliku prisustvovati simulaciji kriznih situacija usljed poplava i spašavanja stanovništva iz poplavljenih područja

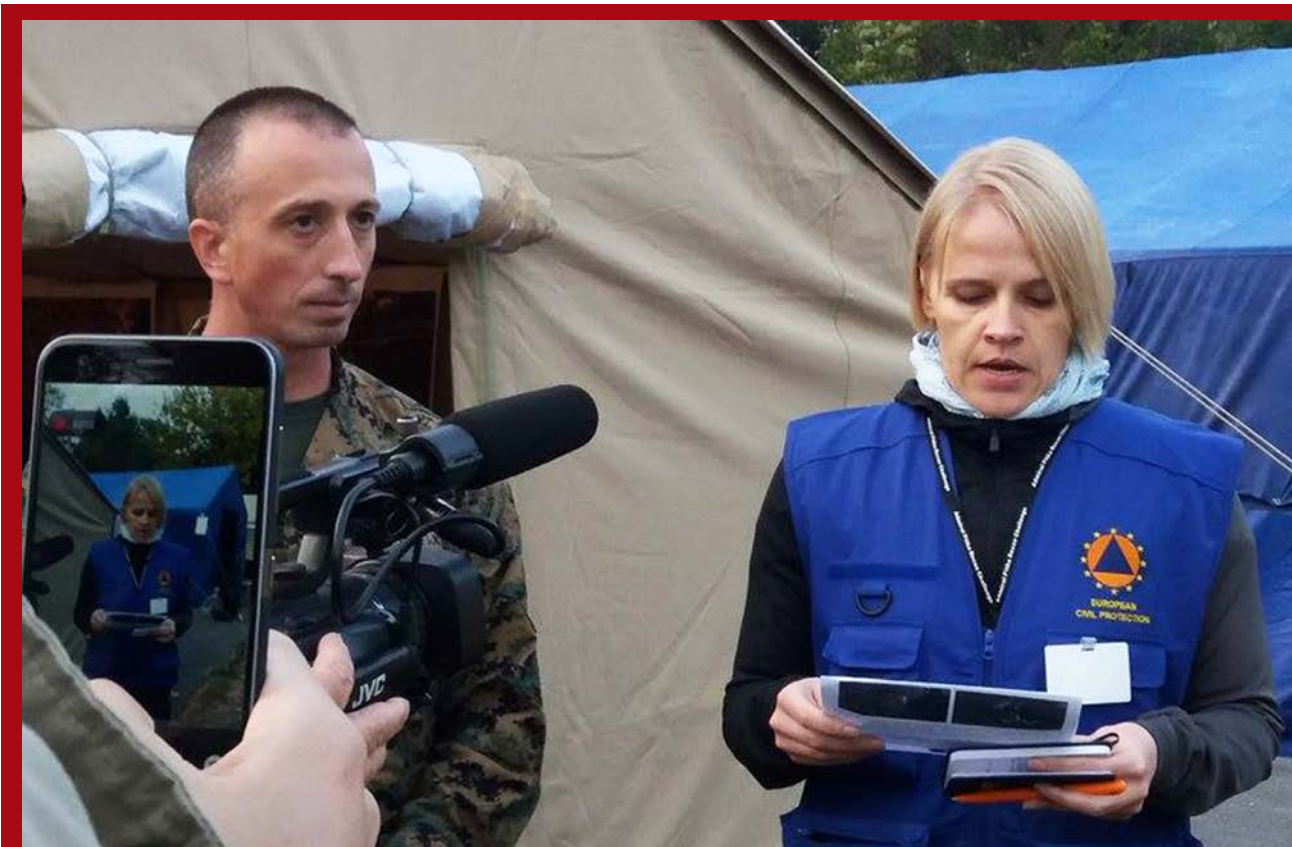

Simulacija spašavanja unesrećenih lica iz kriznih područja i pružanja prve medicinske pomoći

Studenti Odsjeka za žurnalistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli sa jednim od edukatora programa izvještavanja i komunikacije u kriznim situacijama

Simulacija PRESS konferencije na kojoj su predstavljeni zbirni podaci o broju povrijeđenih, stradalih, razorenoj infrastrukturi, oštećenim kućama i stambenim zgradama...

Autentične scene na različitim dijelovima Tuzlanskog kantona doprinijele su da vježba bude još ozbiljnija i kvalitetnija.

U vježbu su osim međunarodnih pripadnika NATO snaga bile uključene i lokalne službe zaštite i spašavanja

Realni prikaz kriznih situacija omogućio je studentima lakše shvatanje značaja sektora informisanja u situacijama u kojima može doći do različitih interpretacija krize u javnosti

INTERVJU: PROF.DR.NERMINA HADŽIGRAHIĆ, REKTORICA UNIVERZITETA U TUZLI

Moramo mijenjati studijske planove i programe

Razgovarali

MIRZA MEHMEDOVIĆ
mirza.mehmedovic@untz.baMIREN ALJIĆ
miren.aljic@gmail.comFOTO:
Mirza Mehmedović

Jedna od glavnih aktuelnosti na Univerzitetu u Tuzli na početku nove akademske godine jeste i izbor prof.dr. Nermine Hadžigrahić na poziciju rektorce Univerziteta. Sa Rektoricom smo razgovarali o aktuelnim izazovima sa kojima se suočava Univerzitet u Tuzli, te budućim projektima koji imaju za cilj poboljšanje uslova studiranja za aktuelne i buduće generacije studenata.

Na početku ćemo se dotaći jednog od glavnih trenutnih pitanja sa kojima se suočava Univerzitet u Tuzli, ali i drugi univerziteti u Bosni i Hercegovini, a to je smanjen broj upisanih studenata u prvu godinu studija. To će vjerovatno biti problem i narednih nekoliko godina. Šta Univerzitet u Tuzli može uraditi

Univerzitet u Tuzli već i drugi univerziteti u BiH, ali i u okruženju se suočavaju sa manjim brojem upisanih studenata od očekivanog. Razlozi su tu mnogi, i objektivne i subjektivne prirode. Ove godine nas je sustiglo i devetogodišnje obrazovanje, pa je i to dijelom razlog manjeg broja upisanih studenata, s druge strane, tu su i demografski razlozi. Svjedoci smo i pada nataliteta, vidimo koliko djece sada upisujemo u osnovne i srednje škole. Ne treba zanemariti svakako ni migracije, jer mladi sve više odlaze, a srednje medicinske škole su nam postale samo generatori odlazaka, jer mnogi mladi nakon završene medicinske škole odlaze u inostranstvo i ne nastavljaju školovanje. Tu su, svakako, i drugi fakulteti, a djeca danas mnogo više studiraju i u inostranstvu nego što je to bilo slučaj ranije. Sa istim se problemom bore i države iz okruženja, a čini mi se da sam vidjela da Slovenija recimo nudi i neke stipendije, kao i povoljnije uslove studiranja našim studentima, tako da dio studenata odlazi i na taj način. Ne možemo zaboraviti ni privane univerzitete, tako da je sve to nekako doprinijelo

ipak bio veći. Već sad je vrijeme da se brinemo o upisnoj politici za narednu akademsku godinu na način da mi prvo trebamo krenuti od samih sebe, moramo analizirati šta je to što nudimo studentima. Da li je izlazni profil studenata ono što traži tržište rada i da li postoji potreba za nekim drugim profilima. U skladu s tim, treba početi intenzivno raditi i na možda otvaranju novih studijskih programa, odsjeka, a možda i fakulteta. Skupština TK je svojim zaključkom i sugerisala kretanje u tom smjeru, kao što je otvaranje poljoprivrednog fakulteta koji je sada odsjek u okviru Tehnološkog fakulteta. Postoji inicijativa za izdvajanjem građevine i Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta, možda i otvaranje stomatologije, turizma, diplomatije. Dakle, riječ je o nekim programima u koje bi mogli ići u budućnosti.

Ranije je, također, bilo riječi o upisnoj politici, ali suštinski je ostalo mnogo problema. Kako garantovati promjene u narednom periodu?

Rektorica Hadžigrahić: Ja mislim da je to sada jedini izlaz. Treba

Ne bih ni došla na ovu poziciju da nisam mislila da nemam snage i podršku u radu. Iz iskustva koje imam do sada, sasvim sam zadovoljna saradnjom, i kada je u pitanju osnivač i kada je u pitanju Vlada TK. Nisam izložena nikakvoj vrsti pritiska, već naprotiv, dobijam samo podršku u donošenju odluka za koje mi kao univerzitet smatramo da ih trebamo donijeti. Isto tako kada su u pitanju naši fakulteti i akademija, dekani, menadžment i sastav Senata, mislim da možemo ići u neku pozitivnu priču i da ćemo uploviti u neko mirno razdoblje, da ne budemo samo poznati po aferama nego da zaista nešto istinski uradimo.

trebamo krenuti sa onim što smatramo da je najizvodljivije, kada je u pitanju i prostor i kadar, i za čime trenutno postoji neka potreba na tržištu. Moramo mijenjati studijske planove i programe jer nam se često

nekim studijskih programa na engleskom jeziku. Mislim da je to nešto što se može izvesti. Evo, recimo Medicinski fakultet u Sarajevu već dvije godine ima studij na engleskom jeziku, što se pokazalo jako dobro, za šta studenti plaćaju školarinu, a i interes za to postoji. Osim toga, treba govoriti o naučno-istraživačkom radu. Mi nismo samo nastavna ustanova. Dobro je što je donijet Zakon o naučno-istraživačkom radu, koji nam je nedostajao, a na koji sigurno ima nekih primjedbi. S druge strane, mislim da smo i mi samo krivi što je zakon u ovoj formi u kojoj jeste. Bila je javna rasprava od 45 dana, gdje smo imali priliku kao Univerzitet da se uključimo i da damo svoje primjedbe, međutim mi tu javnu raspravu nismo iskoristili. Mi se nismo previše aktivno uključili. Ostavili smo to po strani, misleći da će se neko drugi baviti onim što je za nas od vitalnog interesa, onda smo se doveli do toga da su dati neki amandmani, ali je to bilo praktično pred samo usvajanje, i mislim da je u pravu Skupština koja nije te amandmane prihvatila. Mi kao akademska zajednica nismo tu pokazali dovoljno zrelosti. Ali prostora za izmjene ima, i zakoni postoje da bi se mijenjali, ako postoje valjani argumenti i dobar odnos sa osnivačem u smislu da razumiju naše tendencije. Na nama je da se i mi kao Univerzitet više uključimo u naučno-istraživački rad, da iskoristimo mogućnosti koje nam se nude. Mnogi projekti prolaze mimo nas, ne apliciramo iz različitih razloga. Mislim da bi u tom smislu na Univerzitetu trebali poraditi na tome da se ljudi uče kako aplicirati na projekte, a i naši nastavnici i saradnici imaju često i dobrih ideja i želju da učestvuju u projektima,

Hadžigrahić: Na našoj strani je tradicija od 41 godine postojanja

na prevazilaženju ovog problema i privlačenju studenata?

Rektorica Hadžigrahić: Mi smo svjedoci da ove godine, ne samo

da imamo manje studenata nego što je bilo. Ni u narednom periodu nije realno očekivati da će situacija biti bolja, ali na nama je da pokušamo uraditi nešto da bi broj studenata

inovirati studijske programe i treba inovirati studijske odsjeke. Ne mislim da ćemo mi u narednih godinu dana otvoriti sve te fakultete o kojima govorimo, ali jednostavno

spočitava da imamo premalo prakse, a previše teorije. Praksa je ono što našim studentima trebamo pružiti, a to ćemo postići kroz bolji kvalitet u samoj nastavi. Također, mislim da bismo trebali razmišljati i otvaranju

ali jednostavno ne znaju kako da to urade, kako da apliciraju. Mislim da bi tu ured za naučno-istraživački rad i ured za međuniverzitetsku saradnju mogao poraditi na tome, možda i kroz organizaciju radionica i formirati eventualno neki tim za pripremu projekata, kako god to nazvali.

Kako biste Vi pozicionirali Univerzitet u Tuzli u odnosu na druge univerzitete u BiH, ili čak u odnosu na univerzitete u regionu?

Rektorica Hadžigrahić: I naš univerzitet kao i drugi ima svojih i slabosti i prednosti. Na našoj strani je i tradicija koju imamo, 41 godina puno znači. Kroz to vrijeme smo dobili dobar nastavnički i saradnički kadar. Mislim da je naša pozicija još uvijek dobra, ali da se ne trebamo uljuljkati držeći se samo tradicije, i trebamo sve ovo što se dešava danas shvatiti samo kao izazov. Ono što smo do sada uradili može nam biti prednost u odnosu na druge univerzitete, ali samo osnov da dalje nastavimo da radimo. I privatni univerziteti su naša realnost. Šta god mi mislili o tome, oni postoje. Zakon im je to dozvolio i ne možemo mi graditi naš rejting na priči kako smo mi dobri, a oni su loši. Zapravo je sve to do-

Već sad je vrijeme da se brinemo o upisnoj politici za narednu akademsku godinu na način da mi prvo trebamo krenuti od samih sebe, moramo analizirati šta je to što nudimo studentima. Da li je izlazni profil studenata ono što traži tržište rada i da li postoji potreba za nekim drugim profilima. U skladu s tim, treba početi intenzivno raditi i na otvaranju novih studijskih programa, odsjeka, a možda i fakulteta. Skupština TK je svojim zaključkom i sugerisala kretanje u tom smjeru, kao što je otvaranje poljoprivrednog fakulteta, koji je sada odsjek u okviru Tehnološkog fakulteta. Postoji inicijativa za izdvajanjem građevine i Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta, možda i otvaranje stomatologije, turizma, diplomatije. Dakle, riječ je o nekim programima u koje bi mogli ići u budućnosti.

bro. To nas podstiče da se i mi malo trgnemo, da radimo na kvalitetu. I među privatnim i među javnim univerzitetima imate onih koji su dobri i onih koji su loši. Ne možemo reći ni da su svi državni generalno dobri, ni da su svi privatni generalno loši. Svi se kvalitetom trebaju dokazivati.

Česte smjene rektora na Univerzitetu u Tuzli u proteklih godinu dana su prilično poremetile imidž

Univerziteta. U određenoj mjeri se neki od njih nisu ni snašli na toj poziciji. Šta Vi očekujete u ovom trenutku od vašeg budućeg rada?

Rektorica Hadžigrahić: Ne bih ni došla na ovu poziciju da nisam mislila da nemam snage i podršku u radu. Iz iskustva koje imam do sada, sasvim sam zadovoljna saradnjom, i kada je u pitanju osnivač i kada je u pitanju Vlada TK. Nisam izložena nikakvoj

vrsti pritiska već, naprotiv, dobijam samo podršku u donošenju odluka za koje mi kao univerzitet smatramo da ih trebamo donijeti. Isto tako kada su u pitanju naši fakulteti i akademija, dekani, menadžment i sastav Senata, mislim da možemo ići u neku pozitivnu priču i da ćemo uploviti u neko mirno razdoblje, da ne budemo samo poznati po aferama nego da zaista nešto istinski uradimo. Mislim da je i za svaku vladu Univerzitet koji je stabilan i koji pokazuje neki napredak, ustvari, najbolji, da ne kažem i reklama. Meni puno znači i podrška koju sam dobila na Senatu, i to što sam dobila podršku u prvom krugu mi zaista daje neki vjetar u leđa. U ovom trenutku mogu spomenuti kada smo već govorili o reformi studijskih programa, Bolonja veliki akcenat stavlja na cjeloživotno učenje i taj akcenat je dat još 2011. godine kada je radena prva evaluacija bolonjskog procesa. Mi puno pričamo o tome, ali ne radimo mnogo, a to je zaista prostor na kome treba raditi, nezavisno od našeg postojećeg broja studenata. I osnivanjem određenih centara za cjeloživotno učenje planiramo privući i ostale kategorije, a ne samo srednjoškolce. Mobilnost je, također, nešto što čini Bolonju, a

i to nije na zadovoljavajućem nivou. Premalo naših studenata odlazi van našeg Univerziteta, a premalo i nastavnika. To je činjenica koja se mora promijeniti.

Ovih dana je aktuelna vijest o značajnoj podršci Vlade TK daljem razvoju Univerziteta, a održan je i prvi zvanični sastanak sa menadžmentom. Ono što je srednjoškolicima često odlučujući faktor pro odabiru fakulteta jeste tehnička opremljenost fakulteta, što realno Univerzitetu u Tuzli na mnogim odsjecima nedostaje. Hoćemo li nešto u narednim godinama raditi po tom pitanju?

Rektorica Hadžigrahić: Slažem se sa Vama da je to nešto na čemu treba raditi. Znam da su neke vježbe u vremenu kada sam ja studirala prije mnogo godina bolje izgledale nego neke vježbe danas. To zaista moramo uraditi i za to ću se zdušno zalagati, jer znam kako je bilo kada sam ja studirala i znam kako je danas kada moja djeca studiraju kako to izgleda. I tu zaista vjerujem da će nam Vlada pružiti podršku. Da ne govorimo samo o prostorima i ponovnom pokretanju razgovora sa TIKA-om, u okviru kojih će se 2018. godine krenuti sa realizacijom projekata vezanih za rekonstrukciju prostora. Treba govoriti i o poboljšanju studijskog standarda. Opremljenost laboratorija se svela uglavnom na neke individualne pokušaje pojedinih nastavnika. Naći ćemo sredstva za to, što je po meni jedan od prioriteta. Našli smo neka sredstva za laboratorije eksperimentalnih životinja. To je jedan elaborat koji stoji, ali na način da sve što uradimo bude dostupno i drugima. Čini mi se da često ne znamo šta koji fakultet ima, pa nešto individualno radimo, a možda vi imate nešto što treba nama i možemo zajedno nešto raditi uz bolju koordinaciju. Nemamo ništa od toga ako će se razvoj Univerziteta svesti na individualne pokušaje ili na rad sa studentima samo na jednom fakultetu.

Ne mislim da ćemo mi u narednih godinu dana otvoriti sve te fakultete o kojima govorimo, ali jednostavno trebamo krenuti sa onim što smatramo da je najizvodljivije kada je u pitanju i prostor i kadar i za čime trenutno postoji neka potreba na tržištu. Moramo mijenjati studijske planove i programe jer nam se često spočitava da imamo premalo prakse, a previše teorije. Praksa je ono što našim studentima trebamo pružiti, a to ćemo postići kroz bolji kvalitet u samoj nastavi. Također, mislim da bismo trebali razmišljati i otvaranju nekih studijskih programa na engleskom jeziku. Mislim da je to nešto što se može izvesti. Evo, recimo Medicinski fakultet u Sarajevu već dvije godine ima studij na engleskom jeziku, što se pokazalo jako dobro, za šta studenti plaćaju školarinu, a i interes za to postoji.

STUDENTI KRSTARILI EVROPOM

KADA VAM PUTOVANJE PROMIJENI ŽIVOT

TAHIR ŽUSTRA

DAMIRA IBRANOVIĆ

e-mail: damira.ibranovic@student.ff.untz.ba
e-mail: tahir.zustra@student.ff.untz.ba

Svakodnevno su stranice portala ispunjene statistikama koje govore kako mladi sa Balkana rijetko putuju. Iako smo obasuti prilikama za raznorazne Erasmus programe razmjene studenata, višednevne izlete ili ekskuzije u druge zemlje, najrazličitije kongrese i seminare, ipak se rijetko ko od nas odlučio izaći iz komforne zone i aplicirati. Upravo zbog takvih statistika Fondacija „Robert Bosch Stiftung“ odlučila je još prije deset godina pokrenuti program simboličnog naziva „Putujemo u Evropu“. Upravo #PUE programu bio je cilj motivisati što veći broj mladih ljudi sa naših prostora da krenu u avanturu života u kojoj bi jednom za zauvijek promijenili mišljenje o drugom i drugačijem kao o našem strašnom i nepojmljivom.

Procedura prijave bila je više nego laka i kreativna, a bosanskohercegovački tim iz Munja inkubatora nevjerovatno susretljiv. Zato smo i odlučili aplicirati. Damira odmah po objav-

Nova poznanstva i nove avanture

ljivanju poziva, a Tahir pet minuta do dvanaest. I oboje smo prošli sa još tri kolegice sa matičnog univerziteta i još 17 drugih mladih ljudi iz cijele Bosne i Hercegovine.

Poslije snimljenih tridesetosekundnih kreativnih video materijala i popunjene aplikacione forme koja je tražila i dodatke poput potvrde da vam je prosjek veći od 7.0, ubrzo smo pozvani na intervju u Sarajevo. Nekoliko dana poslije toga dobili smo poziv i na uvodnu radionicu na kojoj su mjesta bila rezervisana samo za one koji su ušli u program. Da! Mi smo bili među tim sretnicima! Sve ostalo je historija. Za nas, naravno.

Kad se sjetimo...

Ispičat ću vam kako sam se upustila u najljepše, najzanimljivije i najvažnije iskustvo do sada u mom životu. Nabacila sam na leđa backpack u kojem sam osim

standardnog prtljaga spakovala mrvicu straha, želje koje su vapile za ostvarenjem, mnogo pozitivne energije, neizvjesnosti i uzbuđenja i 22. jula, sat prije ponoći, ukrcala se u autobus pun mladih ljudi koji su krenuli u istom pravcu i sa istim prtljagom na ledima.

Autobusom do Slavenskog Broda, a dalje vozom u avanturu života - kako smo „Putujemo u Evropu“ putovanje nazvali moji saputnici i ja.

Prva stanica i presjedanje u Minhenu značila je i prvi susret s prepuštenošću samom sebi na ovakvim putovanjima. To se desi, kad naprimjer, zakasniš na voz koji kompletnu ekipu odveze u Berlin. Nas četvero smo se tu snašli, uspješno položili prvi test i otišli za njima sat vremena kasnije. Na stanici u Minhenu sam iz ruksaka izbacila onu mrvicu straha jer sam tada znala da sam spremna da protutnjam Zapadnom Evropom.

Na tom putovanju smo posjetili Berlin, Amsterdam, Rotterdam, Pariz, Madrid, Marbelju, Malagu, Barcelonu, Veneciju i Trst. A protutnjali smo kroz još desetak gradova. U nekima sam ostavila dio duše, u nekima mnogo neplaniranih novaca, u jed-

nom od njih sam shvatila gdje sam živjela u prošlom životu, a u belgijskom Brižu sam ostavila čak i zdravlje.

Krenuti na ovakvo putovanje bez vreće za spavanje, a spontano se naći pod vedrim nebom u toku noći, prava je ludost. Mene je koštala prehlade koju sam „vukla“ skoro do povratka kući. Ali nema te prehlade koju ne može izliječiti (bar na trenutke) pogled na Ajfelov toranj, fotkanje pred Luvrom ili toplina Mediteranskog mora s pogledom na afričko kopno.

Nijedan od gradova koje sam vidjela nisu me ostavili ravnodušnom. „Oduševljenje“ je bila moja najdraža riječ tokom 22 dana putovanja. Prvi put sam je onako, glasno i od sveg srca izgovorila u Amsterdamu, gradu slobode i gradu sa dušom. Nije k'o sarajevska, ali je ogromna. Kuće i zgrade koje se guraju u ulicama, bezbroj mostova na Amstelu, ljudi biciklisti koji imaju veću pred-

nost od vozača automobila, ljudi koji se ne trude biti ono što nisu, najbolji pomfrit na svijetu, miris „trave“ na sve strane, maštoviti ulični zabavljači - sve to čini ovaj grad takvim da te prosto tjera da tu ostaviš dio duše i obećaš sebi da ćeš se vratiti čim prije.

Krenula sam dalje s mišlju da ništa što ću vidjeti u nastavku putovanja neće nadmašiti Amsterdam. I onda sam otišla u Pariz. Ni danas, nekoliko mjeseci kasnije nisam sigurna da li je išta u potpunosti nadmašilo holandsku prijestolnicu, ali bar ne uživa totalnu dominaciju. Ono što kažu da je Pariz uvijek dobra ideja - istina je! Tamo se ne možete osjećati loše. Čak ni kad platite dvije kafe 13 eura. To nije obični espresso, to je kafa s pogledom na Ajfelov toranj. Pariz je grad u kome možete otići tamo gdje je bila Carrie Bradshaw, Robert Langdon, Esmeralda i Kvazimodo. Kad sam stala ispred piramide pred Luvrom i cijelog tog veličanstvenog muzeja čekala sam da krene potjera kao u Brownovim knjigama za profesorom Langdonom. Čini se kao neka savremena bajka!

A ta bajka se završi kad krenete dalje prema Madridu, švercajući se u voz bez preskupi rezervacije. Poslije nekih šest sati vožnje i strepnje od kontrole, pobjednički smo iskočili iz voza u Irunu, na granici Francuske i Španije, gdje je potraga za prenoćištem bila neuspješna, pa smo ubilježili i drugu noć provedenu u hotelu sa 5 miliona zvjezdica. A ujutru prava poslastica. Vidjeti okean, a da nismo imali pojma gdje se nalazimo u periodu između dva presjedanja, bilo je neprocjenjivo. Bio je to San Sebastijan - najveće iznenađenje ovog putovanja. Predivni španski gradić na obali Atlantika gdje sam prvi put progovorila na španskom jeziku i gdje sam shvatila koliko su Španci ljubazni i topli ljudi.

Konačni dolazak u Madrid nakon 24 sata putovanja, značilo je povratak kući. Zvuči smiješno, ali sigurna sam da sam u prošlom životu živjela tamo. Grad koji noću doživljava svoj puni sjaj. Grad najljubaznijih ljudi ikada i igdje. Jedini u kome nisam nakon izlaska iz voza imala onaj osjećaj: „Eh, šta sad, kuda?“. I grad ljubavi - mnogo više nego Pariz.

Nakon prehodanih skoro 200 kilometara i Bog zna koliko pređenih vozom, metroom i autobusom, ono za čime smo žudjeli bio je odmor. Fizički. A koje mjesto je bolje za odmor nego plaža! Sljedeća destinacija bio je krajnji jug Španije i San Pedro, selo pored mega luksuzne Marbelje. Još jedna neplanirana destinacija. Miris mora, nepregledne pješčane plaže i pogled koji je dosegao do Maroka i Gibraltara bili su savršena kombinacija. Nakon dva dana ljenčarenja i divljenja luksuzu koji nas je okruživao, bili

Za snalaženje u velikom gradu trebaju vam mape i druga pomagala

smo potpuno spremni za put prema Barseloni.

Bio je to jedan od najugodnijih dijelova putovanja, bez komplikacija, strepnje od kontrole u vozu i bez neprijatnih saputnika u vagonu. Umjesto dva, ostali smo četiri dana u glavnom gradu

Tada smo imali još četiri dana do isteka naše InterRail karte i veliku dilemu gdje da ih potrošimo - Beč ili fast tour kroz više talijanskih gradova do kojih bi se odvezli Azurnom obalom. Ova druga opcija se učinila primamljivijom. Čekao nas je dug put od

Amsterdam - jedna od najprivlačnijih evropskih destinacija

Katalonije. Sve u tom gradu je apsolutno predivno i ocharavajuće. Tu smo najmanje pričali međusobno. Hodali smo okolo i gledali. Hranili dušu i um. Oprostili smo se od Barcelone pogledom s najljepšeg vidikovca na svijetu - Els Bunkersa - mjesta odakle se pruža pogled od 360 stepeni na cijeli grad. Ovo je definitivno jedan od najugodnijih gradova na suštini potpuno nesiguran, što se pokazalo terorističkim napadom samo 3 dana nakon što smo mi sjeli u voz i krenuli prema narednoj destinaciji.

Barcelone preko Serbera, Amijona, Nice, Denove, Firence, Pize, pa do Venecije.

Venecija... Jedini grad koji me je doveo na granicu razočarenja. Al' hajde da kažem samo da mi se nije dopao, uzimajući u obzir poštovanje prema historiji koja je zapisana na tlu, pardon, vodi tog grada. Osjećala sam se pomalo klaustrofobično šetajući uskim ulicama uz kanale i nekako sam jedva čekala da nastavimo put prema Trstu.

Trst je grad u koji sam se zaljubila prije dvije godine. Svakim susretom ljubav je veća. Izno-

Damira u Amsterdamu

Raznolikost evropske kulture

va upoznavati grad, zavirivati u meni neotkrivene dijelove, jesti gellato na obali Jadrana... - neprocjenjivo. Hm, mislim da mi je to druga omiljena riječ na ovom putovanju.

U ta 22 dana desilo se toliko toga da mogu knjigu napisati. I to vrlo zabavnu i poučnu za svakoga ko bi se upustio u avanturu putovanja s ruksakom na leđima i bez posebnog plana. Svi moji saputnici koji su krenuli iz BiH, mogu napisati različite knjige, samo sa istim glavnim, a različitim sporednim glumcima. Razdvojili smo se u Amsterdamu. Putovali smo u malim grupama, po dvoje, troje ili četvero, jer je praktičnije, ali Viber grupa je bila veoma „živa“. Osim korisnih informacija koje smo dijelili o hostelima, restoranima i prevozu, dijeljenja anegdota, najdraži dio tog grupnog razgovora mi je bio kad neko kaže da je u istom gradu u kome smo trenutno moj saputnik i ja. Ništa ne bi bilo isto da ti ljudi nisu bili sa mnom: ni pokisnuti u Berlinu do gole kože, ni krstariti Amstelom, ni spavati pod vedrim nebom u Brižu, ni vrištati u momentu kad su se upalila svjetla na Ajfelu, ni piti pivo na glavnom madridskom trgu dva sata iza ponoći, ni ljenčariti na plaži, ni otići na Nou Camp, ni trčati za toaletom u Veneciji... ama baš ništa!

O ovome su nam pričali pa smo morali provjeriti:

- U sjevernom dijelu Njemačke i u Holandiji dan traje do 22-23 sata
- Preko 40% površine Berlina je pokriveno zelenim površinama (parkovi oduzimaju dah, a zečevi kojih su ti parkovi prepuni krađu srca)
- U Amsterdamu je najprodavaniji specijalitet belgijski pomfrit (vraški je ukusan)
- U Rotterdamu živi najviše crnaca u cijeloj Holandiji (bili smo na njihovom festivalu)
- Pariz je bezobrazno skup i relativno prljav
- Ispod Ajfela postoji nešto kao naši vašari: šatori sa hranom iz svih dijelova svijeta, suvenirima i odličnom muzikom (sušeno voće kod Kineza sam platila 17 eura)
- U Madridu su normalne ljetne temperature danju 45, a noću između 30 i 37 stepeni (ako nosite starke kao ja, osjetiti ćete vrelinu asfalta na tabanima)
- U Puerto Banusu (luksuzno mjestište između San Pedra i centra Marbelje) najjeftinije što možete naručiti u restoranima košta 32 eura (ne znam šta je, ali je to najniža cijena koju sam zapazila u cjenovnicima)
- Na Nou Campu možete nabaviti svoju fotku s Messijem, fotomontiranu naravno (i iako ste žensko, možete provesti 6 sati na stadionu, a da ni ne shvatite koliko je vremena prošlo)
- U Nici su napravili lockere za prtljag na plaži, da ne biste brinuli o stvarima ako nemate smještaj i spavate na plaži (zato što je Nica preskupa za „obične smrtnike“)
- U Veneciji ćete se vrlo lako izgubiti zato pazite da imate baterije na telefonu jer je GPS neophodan
- Trst je grad u kome se smjestio dvorac s najljepšom lokacijom ikad (na samoj obali, zidine zapljuskuje more i zove se Miramare)

Svaki evropski grad nudi priču koju morate doživjeti

Evo ideja kako da putujete svijetom besplatno ili vrlo jeftino: Volontirajte na putovanju. Ne biste vjerovali, ali mnogo je programa u svijetu koji vam nude volontiranje u okviru nekih projekata. Bilo da volite raditi sa starim ljudima, kreativni ste i stvarate male izume, usavršavate svoj jezik ili ste dobri u organizovanju određenih događaja, nije ni važno! Bitno je samo da odete na Google i potražite priliku za sebe. Osim što ćete oputovati, postoji mogućnost da za dobro obavljen posao dobijete i novac.

Iskustva koja sam stekla izlaskom iz zone komfora i adrese svih tih dvadesetdvoje ljudi na kod kojih sam uvijek dobrodošla

Hercegovini, rečenice koje ste upravo pročitali neka vas motivišu da svaku priliku koja se nađe ispred vas prihvatite sa velikom

Bili smo u Portugalu - evropskom Brazilu

su razlog zašto bih, da mogu, sve ponovila od prvog do posljednjeg momenta!

željom da ono što će vam se poslije te odluke desiti, bude ono najbolje što ćete pamtili u životu. Ko zna, možda ste baš vi putnik za sljedeći voz koji putuje po Evropi. Usudite se!

Šta bi bilo kad bi bilo?

Iako smo odvojeno krenuli na ovu avanturu, Damira i ja smo se sa našim ekipama poprilično često susretali na različitim destinacijama. Nevjerovatno lijep

Progovorite stranim jezikom!

Oslobodite se, znamo da znate pričati engleski jezik. Uopšte nije

Svaki dan je bio nova avantura

osjećaj je obradovati se nekome koga znaš na ulicama Berlina, Amsterdamu, Rotterdama ili Pariza. Dobar dio Damirinih redaka bih mogao potpisati jer savršeno oslikavaju sve ono što smo vidjeli, saznali, doživjeli i uradili zahvaljujući samo jednoj aplikaciji, jednom videu od 30 sekundi i želji da pokušamo.

Misleći da ćemo se prevariti ili razočarati odlučili smo vidjeti sebe u drugačijem stanju – stanju neizvjesnosti, donekle straha od nepoznatog, ali i stanju u kojem vas adrenalin prati za vrijeme cijelog putovanja. I još dugo poslije njega.

Iako je ovo bila posljednja godina implementacije programa „Putujemo u Evropu“ u Bosni i

strašno ako ne znate baš sve riječi, gdje ide glagol, a gdje subjekat – važno je samo da se prepustite i otići ćete gdje god poželite! Damira i ja smo se uvjerali da se mladi iz drugih zemalja od nas razlikuju samo po hrabrosti. A ne po jeziku!

I napravite profil na Couchsurfingu!

Kako mislite „niste čuli za ovu internet stranicu“? Najbolji način da upoznate kulturu, historiju i običaje jedne zemlje jeste družiti se s lokalcima. A kod nekih od njih i prespavati, besplatno! Upravo to smo Damira i ja iskusili na ovom putovanju. Zabavno je i drugačije...

Švicarska godišnje u kanalizacijama izgubi više od 43 kg zlata

Švicarski naučnici otkrili su kako svake godine u kanalizacijama u ovoj zemlji propadne više od 43 kilograma zlata, u vrijednosti blizu 1,8 miliona dolara. Prema izvještaju švicarskog Federalnog instituta za vodne nauke i tehnologiju, zlato se navodno gubi u mulju i otpadu koji prolazi kroz kanalizacije državnih postrojenja za tretman otpada. U prosjeku, blizu 70 posto svjetskog zlata prolazi kroz švicarske rafinerije.

Naučnici su izjavili kako koncentracije zlata pronađene u otpadnoj vodi ne predstavljaju rizik za životnu sredinu, a ponovna eksploatacija tog zlata ne bi bila isplativa u većem dijelu zemlje. Međutim, postoji nekoliko gradova u kojima bi se moglo vaditi zlato iz kanalizacije. Naprimjer, u gradu Ticino koji ima bogatu rafineriju, koncentracije plemenitog metala u otpadnim vodama bile bi dovoljno visoke da opravdaju sredstva koja bi morala biti uložena u eksploataciju.

Pored zlata, u mulju je pronađeno i blizu 3.000 kilograma srebra te drugih metala poput tantala i germanija koji se često koriste u tehnološkom i medicinskom sektoru.

Ova istraživanja provedena su na 64 postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda širom Švicarske. Ujedno, ovo su prva sistematska istraživanja otpadnih voda koja su provedena u švicarskim gradovima. Vlasti u Švicarskoj još nisu odlučile šta će uraditi sa zlatom u kanalizacijama, ali sigurno je kako neće dozvoliti da propada ovaj skupocjeni plemeniti metal.

Najjeftiniji pametni telefon košta 3,6 dolara

Dok se danas korisnici pametnih telefona uglavnom trude posjedovati najnovije i najskuplje modele, vjerovatno većina vas ne zna da na svijetu najjeftiniji model pametnog telefona košta nešto manje od 4 dolara. Indijska kompanija na tržište je 2016. godine lansirala najjeftiniji pametni telefon na svijetu Freedom 251, koji proizvodi kompanija Ringing Bells i koji košta približno 3,6 dolara, što je daleko jeftinije od najpopularnijih brendova.

Freedom 251 koristi operativni sistem Android 5.1 Lollipop, ima ekran od četiri inča, procesor od 1,3 GHz i dvije kamere - prednju od 0,3 megapiksela i zadnju od 3,2 megapiksela.

Telefon je napravljen uz "veliku podršku" indijske Vlade, a indijski premijer Narendra Modi pokrenuo je kampanju u zemlji kojom je htio potaknuti

proizvodnju u Indiji, koja ima više od milijardu korisnika mobilnih usluga, a prodaja jeftinih pametnih telefona je u porastu. Ta zemlja je nedavno postala drugo najveće tržište pametnih telefona u svijetu, nakon Kine.

Šta treba znati prije prvog tetoviranja?

Pošto su zimski mjeseci prema savjetima stručnjaka najpogodniji period za izradu tetovaža, donosimo vam i nekoliko savjeta koje je potrebno usvojiti nakon što ste se odlučili uraditi svoju prvu tetovažu. Kada se odlučite za prvo tetoviranje, važno je voditi računa o nekoliko faktora. Budete li slijedili ovih pet koraka, vaše tetoviranje proći će u najboljem redu, a vi ćete biti spremni na ono što vas očekuje.

1. Što, gdje, zašto?

Prvo i najvažnije je odlučiti što tetovirati. Pobrinite se da odaberete izgled tetovaže koji će vam u životu nešto predstavljati i imati posebno značenje za vas. Neovisno radi li se o tekstu ili slici, bitno je donijeti sigurnu odluku. Ako planirate tetovirati vidljivo mjesto, više puta u životu pitat će vas što ta tetovaža znači. Pobrinite se da imate bolje objašnjenje od: "Dobro izgleda". Najčešća pogreška kod odabira motiva je veličina. Premalen motiv s puno detalja ili manja slova s godinama se mogu zamutiti i na vašoj koži izgledati poput fleke.

Važno je odabrati i odgovarajuće mjesto. Razmislite bi li vam lako uočljiva tetovaža mogla pred-

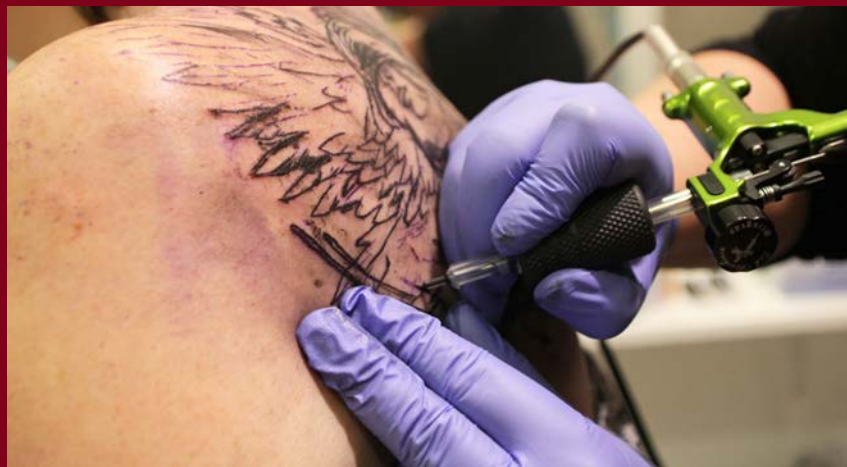
stavljati problem na poslu. Budite svjesni da ćete je vrlo vjerovatno imati do kraja života, stoga nikako nemojte donositi ishitrene odluke koje bi vam se mogle činiti lošima u starijoj životnoj dobi.

2. Tattoo salon

Sada kada imate ideju, mjesto i razlog tetoviranja, vrijeme je za potragu tattoo majstora. Nije svejedno tko će vas tetovirati, stoga se prije dobro raspitajte. Za savjet možete pitati prijatelje koji su upoznati s time ili pretražiti ponude na internetu. Najvažnije je da nađete iskusnog majstora koji radi u higijenski kontroliranim uvjetima. Da biste dobro odabrali majstora, najprije pregledajte njegove radove u salonu ili na webu, a tek tada dogovorite termin.

3. Priprema

Barem 24 sata prije tetoviranja ne smijete konzumirati alkohol i većinu lijekova. Poželjno je doći dobro naspavanim i sitim jer uvijek postoji mogućnost od onesvješćivanja. Nije dobro previše se najesti neposredno prije početka tetoviranja. Obucite nešto u čemu ćete se osjećati ugodno, posebno ako će proces zahtijevati više vremena.

4. Za vrijeme tetoviranja

Cijeli postupak kreće pripremom tattoo majstora. On će svoje ruke zaštititi rukavicama, a potom otvoriti iglu i tintu. Pazite da igla bude nova i da je otvara pred vama. Potom će vam očistiti dio kože koji planirate tetovirati, a na njega staviti vazelin. Nemojte se uspaničiti kada čujete zvuk mašine za tetoviranje; zvuči gore nego što zapravo jest. Tetoviranje uzrokuje pomalo neugodnu bol sličnu čupanju dlaka, štipanju i grebanju. Intenzitet podražaja ovisi o mjestu na kojem se tetovirate, ali i o dužini trajanja. Nakon petnaestak minuta započijne prilagodba, a osjećaj je manje neugodan. Dakle, samo se opustite.

5. Kada je gotovo

Nakon što preživite svoje prvo tetoviranje važno je dobro zapamtiti sve upute koje ćete dobiti. Najmanje što želite je infekcija tetoviranog područja. Svaka tetovaža je otvorena rana pa povez nemojte skidati barem dva sata. Zaštitna folija sprječava ulazak bakterija i prašine. Tetovažu morate redovno ispirati vodom i lagano je osušiti, a potom mazati mašću kako se koža ne bi osušila i upalila. To će pomoći i pri samom zacjeljivanju. Uz pravilan tretman, tetovaža u prosjeku zacjeljuje u roku od sedam dana. U tom periodu smanjite fizičke aktivnosti koje dovode do pojačanog znojenja.

Jesensko povrće čuva vaše zdravlje

U današnje savremeno doba na pijacama i u dobro opremljenim marketima možemo naći sve vrste povrća u svako doba godine, ali zapamtite da je najbolje jesti povrće, kao i voće, u sezoni prirodnog sazrijevanja i berbe. U tom periodu je najbolja očuvanost svih hranljivih materija koje se vremenom gube u zavisnosti od načina skladištenja. Namirnice su mnogo ukusnije, naročito u svježem stanju, jer je aroma tada najintenzivnija. Tako nutricionisti otkrivaju kojih 5 jesenskih povrćki treba da se nađe na vašem meniju tokom sezone i kakve balgodeti po zdravlje pružaju.

1. Kupus - Ima malu energetsku vrijednost, svega 22 kalorije na 100g i visok procenat vode, čak do 90%. Kod nas se uglavnom koriste bijeli i crveni kupus. Ima antiseptičko djelovanje i sadrži razne supstance (fenoli, biljni steroli i indol) koje djeluju antikancerogeno. Svježe iscijedeni sok kupusa sadrži vitamin U koji pomaže u liječenju gastritisa i ulkusa.

2. Brokuli - Ima 25 kalorija na 100g. Odličan je izvor antioksidanasa, hroma, vitamina C, celuloze i antikancerogenih materija (dokazano je pozitivno djelovanje na rak dojke i

debelog crijeva). Koristite ga u sirovom stanju ili ga kratko blansirajte, može i na pari kako bi sačuvalao hranljive sastojke i lijep izgled.

3. Cvekla - Značajna kod mnogih bolesti, prije svega kod anemije jer sadrži antocijane koji joj daju crvenu boju i predstavljaju antianemijski faktor i sadrži veliku količinu folne kiseline. Pomaže u čišćenju jetre, utiče na smanjenje krvnog pritiska i

korisna je u liječenju i prevenciji malignih bolesti.

4. Grah - Spada u grupu mahunastog povrća koje ima veću energetsku vrijednost zbog veće količine skroba, ali ima umjeren glikemijski indeks zbog određene količine biljnih vlakana prisutnih u ljusci. Grah je bogat naročito vitaminom B6, tako da jedna porcija zadovoljava dnevne potrebe za ovim vitaminom.

5. Pečurke (gljive) - Pečurke su namirnica bogata proteinima, pa su dobra zamjena za meso. Sadrže značajne količine sirovih biljnih vlakana, vitamina C i vitamina B grupe. Imaju 15-25 kalorija na 100g. Šampinjoni, koji su najpopularniji kod nas, imaju 16 kalorija na 100g. Pečurke posjeduju antivirusno, antibakterijsko i antioksidativno djelovanje.